

РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 29.051.11 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора психологічних наук **Крижановського Олексія Миколайовича** на підставі прилюдного захисту докторської дисертації **«Соціально-психологічні засади безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій»** на правах рукопису за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» «06» вересня 2025 року, протокол № 4.

Крижановський Олексій Миколайович, 1976 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2000 році Дніпропетровський державний технічний університет залізничного транспорту за спеціальністю «Електровози та електропоїзди»; у 2003 році Юридичну академію Міністерства внутрішніх справ України за спеціальністю «Правознавство»; у 2024 році – Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького за спеціальністю «Психологія».

Кандидат юридичних наук з 2019 року, доцент кафедри кримінального права та кримінології з 2023 року.

В докторантурі не навчався.

Працює професором кафедри психології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького МОН України з 2024 р. до теперішнього часу.

Докторська дисертація виконана шляхом самосійної роботи над дисертацією.

Рекомендовано до захисту 29 липня 2025 року.

Здобувач має 41 публікацію, з яких: 1 одноосібна монографія, 21 стаття в наукометричних фахових виданнях із психології (з яких: 5 статей – у наукометричній базі Scopus, 2 статті – у наукометричній базі Web of Science Core Collection), 19 публікацій – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та інших виданнях.

Опоненти:

Кононенко Оксана Іванівна, доктор психологічних наук за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», професор кафедри диференціальної і спеціальної психології, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова МОН України, завідувачка кафедри соціальної психології, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Автором зазначено, що при розгляді маніпуляції в дискурсах різних наук широко застосовуються функціональний, діяльнісний і постмодерністський підходи, з тим застереженням, що дослідження здійснюються в межах властивого цим наукам

методологічного інструментарію у світлі їх актуальних проблем. При цьому потребує пояснення, як зазначені підходи були задіяні дисертантом у проведеному ним психологічному дослідженні та які підходи з метою вивчення маніпуляції як психологічного впливу було використано.

2. Потребує пояснення, які критерії лягли в основу конструювання дисертантом груп вибірових сукупностей при визначенні соціально-психологічної специфіки безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій, адже вибірова сукупність – це частина об'єктів генеральної сукупності, яка становить суму вихідних одиниць спостереження, вивчення та аналізу, а вибірка є процедурою формування вибіркової сукупності.

3. Зважаючи на те, що під маніпулятивний вплив найбільше потрапляє молодь, зокрема учнівська молодь, здобувачі вищої освіти, в програмно-цільовому проєкті, на нашу думку, слід було б присвятити окремий модуль змінам в освітньому процесі, які б сприяли підвищенню здатності молоді протидіяти маніпуляціям в період суспільних трансформацій, що б підвищило методичну та практичну цінність зазначеного проєкту.

4. У запропонованому авторському програмно-цільовому проєкті соціально-психологічного забезпечення безпеки особистості та протидії маніпуляціям, на нашу думку, залишається мало описаною реалізація дисертантом психокорекційної роботи.

Ковальчук Зоряна Ярославівна, доктор психологічних наук за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», професор кафедри психології, Львівський державний університет внутрішніх справ МВС України, завідувачка кафедри загальної та соціальної психології Інституту управління, психології та безпеки, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У дисертаційній роботі автором за основу взято системний підхід і простежується реалізація низки аспектів цього підходу. Проте, потребує пояснення чому було обрано систему «Я» та «не-Я» особистості.

2. Виходячи з поданих дисертантом результатів, можна зробити висновок, що стратегія маніпулювання значно варіює залежно від положення ініціатора в статусно-рольовій ієрархії групи. В спробі пояснити цю ситуацію було розроблено структуру маніпуляції в процесі групової взаємодії. Проте, на основі наведених даних залишається незрозумілим, чи можна говорити про те, що маніпуляція в групі формується на основі статусно-рольової структури, або ж вона визначає стратегію, яку обирає ініціатор впливу.

3. При діагностуванні загроз психологічної безпеки особистості були включені респонденти з Тернополя і Запоріжжя. На нашу думку, незважаючи на отримані результати та достатню структурну надійність і валідність методики діагностики загроз психологічної безпеки особистості, у перспективі необхідно розширити вибірку та включити до дослідження респондентів різних регіонів. Це дозволить отримати більш повне уявлення про сприйняття загроз серед різних категорій респондентів.

4. У тексті роботи і рефераті прізвища зарубіжних авторів подано дисертантом як на мові оригіналу, так і в перекладі. На нашу думку, слід дотримуватися єдиного підходу в такому поданні, що певною мірою покращує сприйняття наукового тексту.

Волженцева Ірина Вікторівна, Заслужений працівник освіти України, доктор психологічних наук за спеціальністю 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології», професор кафедри психології, Університет Григорія Сковороди в Переяславі МОН України, професорка кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. На нашу думку, в тексті роботи бракує обґрунтування автором необхідності задіяння ресурсного та комплексного підходів, зокрема того, які їх положення було застосовано при побудові і реалізації програмно-цільового проекту соціально-психологічного забезпечення безпеки особистості та протидії маніпуляціям в умовах суспільних трансформацій.

2. Дисертаційне дослідження соціально-психологічних засад безпеки особистості та її здатності протидіяти маніпуляціям проведено, як зазначає дисертант, в умовах суспільних трансформацій. При цьому в тексті дисертації автором не розкрито параметри впливу, за якими слід оцінювати період суспільних трансформацій.

3. Оскільки маніпулятивна дія є системою зі складною структурою, то й протидія їй повинна мати характер системи, що охоплює всі сфери життя суспільства. З погляду на зазначене, потребує пояснення як концептуально вирішував автор цю проблему в проведеному ним дослідженні соціально-психологічних основ забезпечення безпеки особистості та її протидії маніпуляціям.

4. При аналізі ефективності формувально-розвивальних впливів важливим є виокремлення найбільш дієвих з них, які надали змогу отримати позитивні зміни та зрушення, на які ці впливи були спрямовані. Нажаль, такої диференціації заходів, задіяних автором в програмно-цільовому проекті, не здійснено.

На докторську дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1. Від доктора психологічних наук, старшого дослідника, професорки кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» Ксенії АНДРОСОВИЧ.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

2. Від доктора психологічних наук, професорки, професорки кафедри психології та особистісного розвитку ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України Валентини БАЛІАХТАР.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

3. Від доктора психологічних наук, доцента, професорки кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету «Одеська морська академія» МОН України Олени СОРОКИ.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

4. Від доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри соціології та психології Навчально-наукового інституту №5 Харківського національного університету внутрішніх справ МВС України Олени ЄВДОКИМОВОЇ.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

5. Від доктора психологічних наук, професорки, професорки кафедри практичної психології Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка МОН України Євгенії ГЕЙКО.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

6. Від доктора психологічних наук, професора, професора кафедри фінансів, обліку та психології Українського державного університету науки і технологій Олексія ШЕВЯКОВА.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

7. Від доктора психологічних наук, професорки, завідувачки лабораторією загальної психології та історії психології ім. В. А. Роменця Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України Вікторії ТУРБАН.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

8. Від доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини МОН України Олександра САФІНА.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

9. Від доктора психологічних наук, професора, професора кафедри соціальної психології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника МОН України Ігора Гояна.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

10. Від доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри психології ДВНЗ «Ужгородський національний університет» МОН України Уляни МИХАЙЛИШИН.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

11. Від доктора психологічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України, професора кафедри психології Херсонського державного університету МОН України Ігора Поповича.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

12. Від доктора психологічних наук, професорки, професорки кафедри практичної психології Одеського національного морського університету МОН України Росіни ШЕВЧЕНКО.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

У дискусії взяли участь члени докторської ради:

Юлія БОХОНКОВА, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Віталій БОЧЕЛЮК, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Олена БЛИСКУН, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Лілія ЧЕРНОВСЬКА, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Сергій ГАРЬКАВЕЦЬ, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Любомира ПЛЕЦЬКА, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Ольга ЛОСІЄВСЬКА, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Галина ПОБОКІНА, кандидат психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень.

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 8 членів докторської ради, 1 член ради є кандидатом наук без права голосу, відтак взяли участь у голосуванні 7 осіб (з них 7 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» 7 членів докторської ради,

«Проти» – немає,

недійсних бюлетенів – немає.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 29.051.11 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля про дисертаційну роботу Крижановського Олексія Миколайовича «Соціально-психологічні засади безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій», подану на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук зі спеціальності 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», протокол № 4 від 06 вересня 2025 року.

На підставі вивчення дисертаційної роботи Крижановського Олексія Миколайовича «Соціально-психологічні засади безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій», виступів офіційних опонентів – Кононенко Оксани Іванівни, доктора психологічних наук, професора, завідувачки кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова МОН України; Ковальчук Зоряни Ярославівни, доктора психологічних наук, професора, завідувачки кафедри загальної та соціальної психології Інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ МВС України; Волженцевої Ірини Вікторівни, доктора психологічних наук, професора, Заслуженого працівника освіти України, професорки кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти Університету Григорія Сковороди в Переяславі МОН України, відгуків на реферат дисертаційної роботи та матеріалів прилюдного захисту, спеціалізована вчена рада

УХВАЛИЛА:

Дисертаційна робота Крижановського Олексія Миколайовича «Соціально-психологічні засади безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій» є самостійним завершеним дослідженням актуальної проблеми соціальної психології та психології соціальної роботи, а також сучасної теорії і

практики забезпечення безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій.

Дисертаційне дослідження виконане у межах науково-дослідної теми кафедри психології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького МОН України «Психологічні засади актуалізації ресурсності та життєстійкості особистості: концептуалізація та розвиток» (державний реєстраційний номер: 0121U110568) і відповідає комплексним науково-дослідним темам кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля МОН України «Соціокультурні та психологічні аспекти адаптації особистості в сучасному соціумі», «Соціально-психологічні основи розвитку адаптаційного потенціалу особистості засобами інноваційних психотехнологій в умовах трансформаційних змін сучасного суспільства». Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (протокол № 5 від 31 січня 2025 р.).

Актуальність теми дослідження. Важливість розв'язання проблеми безпеки в період суспільних трансформацій не викликає сумнівів, адже її розглядають як один із найважливіших критеріїв і нормативів поступального та стабільного розвитку соціальних, економічних, технічних, екологічних та біологічних систем.

Констатовано, що потреба у дослідженні умов забезпечення безпеки особистості та можливостей протидіяти маніпуляціям пов'язана з тим, що сфера її життєдіяльності стає дедалі складнішою й непередбачуваною. При цьому рівень обізнаності щодо безпеки та засобів протидії маніпуляціям залишається недостатнім з огляду на усвідомлення, розуміння й подолання загроз. Водночас потребує ґрунтовного вивчення соціально-психологічний дискурс проблеми безпеки, адже від конструктивної й ефективної взаємодії особистості та соціуму, від її безпосередньої активності залежить забезпечення безпеки на всіх рівнях функціонування особистості та в будь-яких системах, а також її здатність протидіяти маніпуляціям в умовах суспільних трансформацій. Крім того, прагнення до безпеки та протидії маніпуляціям належать до фундаментальних потреб особистості, а їхнє задоволення є необхідною передумовою її успішної життєдіяльності та розвитку. Реалізація цих потреб відбувається в суспільстві за допомогою відповідних організаційних форм, насамперед стійких структур соціальних взаємодій, спільної діяльності, які трансформуються в систему взаємопов'язаних особистих та/або групових інтересів, а також способів їх досягнення, зокрема в площині протидії маніпуляціям.

Показано, що проблема маніпулятивного впливу отримала пояснення та оцінку здебільшого в межах політологічних, філософських і загальнопсихологічних досліджень. Водночас цей феномен є концептуально важливим у соціально-психологічному вимірі, оскільки перебуває в тісному взаємозв'язку з проблемою безпеки особистості в сучасному трансформаційному соціумі, з формами та способами здійснення соціальної взаємодії тощо.

Особливої актуальності вивчення означеної проблеми набуває в умовах, коли потреба в безпеці та протидії маніпуляціям стає провідною, зокрема в період суспільних

трансформацій. У цих реаліях вона визначає мотивацію соціальної поведінки особистості, зумовлює її перебудову та зміну, відповідним чином трансформує інші потреби, індивідуальні особливості та характеристики людини. Іншими словами, потреба в безпеці та протидії маніпуляціям є активним і домінуючим мобілізатором ресурсів особистості в ситуаціях надзвичайного характеру, що істотно посилюються під час суспільних трансформацій.

Актуальність означеної проблематики, її складність, багатовимірність та недостатня розробка теоретичних і практичних аспектів, із урахуванням соціального контексту розвитку держави та умов сучасної соціально-політичної ситуації, зумовили вибір теми дисертаційного дослідження.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає у тому, що:

– *вперше*: з позицій полісистемності наведено концептуальне соціально-психологічне обґрунтування феномену безпеки особистості та процесу протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій, як інтегративних конструктів, здійснене через *актуалізацію* нормативно-правових стандартів забезпечення безпеки особистості (на мікро-, мезо-, макрорівнях) та можливостей протидії маніпуляціям (з урахуванням їх передумов, типології, індикаторів, маніпулятивних технологій, специфіки маніпулятивного впливу) і *артикуляцію* цих конструктів у вимірах особистої свободи та інформаційного середовища; *проведено* аналіз соціально-психологічної специфіки та *диференційовано* уявлення особистості про умови безпеки та протидію маніпуляціям в період суспільних трансформацій у віковому і гендерному вимірах; *розкрито* дескриптори соціально-психологічних ресурсів безпеки особистості та протидії маніпуляціям (на підставі оцінки індексів життєвого стилю та схильності до прийняття небезпечних форм поведінки і деструктивних ідей як нормативних, а також за параметрами соціального інтелекту; типами когнітивного регулювання емоцій; особливостями ціннісних орієнтацій; рівнями суб'єктивного благополуччя; диспозиціями захисної та копінг-поведінки; механізмами психологічного захисту) в умовах суспільних трансформацій; *виокремлено* соціально-психологічні предиктори (маніпулятивна природа соціуму, загальна кількість травматичних подій та сумарний показник їх впливу, індекс травматичності, рівень стресу) загроз безпеки особистості (військових, економічних, природних, соціальних, інформаційних та загроз її здоров'ю) у період суспільних трансформацій, з урахуванням параметрів стресостійкості та соціальної адаптації; *виявлено* варіативність і варіабельність маніпулятивного впливу на особистість у векторах групової взаємодії та деструктивності маніпуляцій в інформаційно-цифровому просторі, а також напрямки їх протидії в умовах суспільних трансформацій;

– *розкрито* змістовно-процесуальні засади програмно-цільового проєкту соціально-психологічного забезпечення безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій, із залученням полісистемного, комплексного та ресурсного підходів, у межах якого розроблено й імplementовано нормативне та організаційно-технологічне забезпечення цього процесу з виокремленням й обґрунтуванням принципів системності, цілісності, діалогічності, структурності, цілеспрямованості,

відкритості, еквівалентності, диференційованого прогнозування на етапах його побудови та реалізації;

– *поглиблено та уточнено*: уявлення про сучасні підходи до вивчення феномену безпеки особистості та його змістовні особливості; про соціально-психологічну сутність процесу забезпечення безпеки особистості, а також можливості протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій;

– *набули подальшого розвитку*: методологічне та методичне забезпечення вивчення феномену безпеки особистості; підходи до соціально-психологічних засобів і технологій ефективного забезпечення безпеки особистості та протидії маніпуляціям, зокрема в умовах глобальних багатовимірних загроз і соціогенних викликів.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання методичного інструментарію під час проведення системних досліджень феномена безпеки особистості, зокрема в контексті маніпулятивного впливу та протидії йому; у розробці та реалізації програмно-цільового проєкту соціально-психологічного забезпечення безпеки особистості та протидії маніпуляціям в умовах суспільних трансформацій; у визначенні та обґрунтуванні соціально-психологічних умов ефективної реалізації розробленого програмно-цільового проєкту з урахуванням змісту, форм, методів активного соціально-психологічного навчання та допомоги в період суспільних трансформацій. Прикладний аспект викладених положень полягає також у тому, що усвідомлення структури групового та міжособистісного маніпулятивного впливу надає змогу краще розуміти приховані процеси, які відбуваються в групі, ефективніше протистояти маніпуляціям, оптимізувати процеси групової діяльності, міжособистісного спілкування і взаємодії.

Отримані наукові дані та розроблені на їх основі рекомендації можуть бути використані психологами, соціальними працівниками, фахівцями інших галузей, які займаються проблемами безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій. Матеріали дослідження можуть застосовуватися при підготовці освітньо-професійних та освітньо-наукових програм в освітніх компонентах з проблем психологічної безпеки особистості та протидії маніпуляціям. Розроблений програмно-цільовий проєкт може бути рекомендований для впровадження у закладах освіти, консультаційних центрах, центрах соціально-психологічної адаптації, центрах психосоціальної допомоги з метою підвищення ефективності процесу соціально-психологічного забезпечення безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій.

Результати дослідження **впроваджено** у консультаційну та методичну роботу Науково-практичного центру медико-соціальних та психотехнологій (м. Київ) (довідка № 783/36 від 31.07.2024 р.); у консультаційну роботу Центру надання правової та психосоціальної допомоги ВПО (м. Київ) (довідка № 12-02-24Ф від 12.02.2024 р.); у консультаційну роботу ГО «Фонд розвитку підприємництва та реалізації бізнес-ідей (м. Київ) (довідка № 07-03-24Ф від 07.03.2024 р.); у науково-методичну роботу Південноукраїнського інституту психології, психотерапії і управління (м. Одеса) (довідка № 79/1 від 22.12.2023 р.); в освітню, виховну та науково-методичну роботу

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 01-15/1211 від 12.08.2024 р.); у навчально-виховну роботу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (довідка № 785/15.17 від 01.08.2024 р.); у навчально-виховну та наукову роботу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (довідка № 386 від 27.08.2024 р.); у наукову та навчально-методичну роботу Західноукраїнського національного університету (довідка № 126-36/1933 від 16.08.2024 р.); в навчально-методичну та науково-організаційну роботу Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (довідка № 09/01-4-624 від 06.08.2024 р.); в освітню, виховну, науково-методичну роботу Національного університету «Запорізька політехніка» (довідка № 39/01/2462 від 13.08.2024 р.); у виховний процес та навчально-методичну роботу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка № 1017/33-01.03 від 13.08.2024 р.); в освітній процес Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 1285/01 від 14.08.2024 р.) та застосовано при викладанні професійно-орієнтованих дисциплін і спецкурсів «Соціальна психологія», «Психологічне консультування», «Психологія особистості», «Диференційна психологія», «Психологія впливу», «Психологія масової свідомості», а також при розробці матеріалів методологічних семінарів.

Особистий внесок автора в роботах, опублікованих у співавторстві.

Дисертація є самостійною науковою працею, в якій викладено ідеї та розробки автора з ціллі виконання поставлених завдань дослідження й вирішення наукової проблеми. Представлені в дисертації наукові результати одержані автором самостійно. У роботах, опублікованих у співавторстві, особистим внеском здобувача є: у статті (Akhtyrskaya Yu.I., Kryzhanovskiy O.M., 2019) особистий внесок автора полягає у розкритті особливостей протидії маніпуляціям у медіапросторі. У статті (Дятченко Д.О., Крижановський О.М., 2019) особистий внесок автора полягає у визначенні соціально-психологічних детермінант безпечної поведінки особистості. У статті (Бочелюк В.Й., Крижановський О.М., 2020) особистий внесок автора полягає у визначенні значення безпеки особистості та протидії маніпуляціям в структурі її психологічного благополуччя. У статті (Mozol V., Balaban O., Oliynyk Y., Babiak A., Kryzhanovskiy O., 2021) особистий внесок автора полягає у розкритті необхідності боротьби з кримінальними правопорушеннями в системі забезпечення безпеки особистості та протидії маніпуляціям. У статті (Спицька Л.В., Турбан В.В., Завацька Н.Є., Крижановський О.М., Омелянюк С.М., Данко Д.В., 2021) особистий внесок автора полягає у з'ясуванні ролі безпеки особистості та протидії маніпуляціям в її соціальному функціонуванні в період суспільних трансформацій. У статті Завацький Ю.А., Шаповалова В.А., Завацька Н.Є., Крижановський О.М., Гетта О.М., Шелест О.В., 2022) особистий внесок автора полягає у з'ясуванні впливу безпеки особистості на її адаптаційний потенціал в умовах суспільних трансформацій. У статті (Тоба М.В., Завацька Н.Є., Крижановський О.М., Блискун О.О., Завацький В.Ю., Бровендер О.О., Дятченко Д.О., 2023) особистий внесок автора полягає у розкритті проблеми безпечної поведінки особистості та нормативного впливу в групі. У статті (Турбан В.В.,

Омелянюк С.М., Круглов К.О., Крижановський О.М., 2023) особистий внесок автора полягає у розкритті стану вивчення проблеми безпеки особистості в українській психологічній науці. У статті (Крижановський О.М., Григор'єва В.В., Герасименко Н.О., 2023) особистий внесок автора полягає у з'ясуванні ролі безпеки особистості та протидії маніпуляціям у формуванні професійних і гнучких компетенцій. У статті (Nazymko E., Volobuieva O., Kryzhanovskyi O. Prevention of Legalisation (Laundering) of Criminal Proceeds in the Mechanism of Ensuring Economic Security of the State, 2023) особистий внесок автора полягає у розкритті механізмів забезпечення економічної безпеки особистості в період суспільних трансформацій. У статті (Блискун О.О., Турбан В.В., Завацька Н.Є., Крижановський О.М., Сколота Е.В., 2024) особистий внесок автора полягає у з'ясуванні впливу небезпечної поведінки особистості на стереотипні та індивідуальні прояви соціальної аномії в процесі її інтеграції в умови сучасного соціуму. У статті (Фалько Н.М., Крижановський О.М., Остополець І.Ю. Прокоф'єва О.О., Крижановський П.О., 2024) особистий внесок автора полягає у з'ясуванні впливу психологічної безпеки особистості на гендерні особливості її самореалізації в період суспільних трансформацій. У статті (Popovych I., Savchuk O., Matusiak H., Kruglov K., Kryzhanovskyi O., Danko D., Huzar V., 2024) особистий внесок автора полягає у розкритті значення самоставлення у структурі мотиваційної спрямованості молоді та її психологічної безпеки. У статті (Гарькавець С.О., Волченко Л.П., Крижановський О.М., 2024) особистий внесок автора полягає у з'ясуванні значення вивчення армалогії для забезпечення безпеки особистості в умовах суспільних трансформацій. У статті (Halian I., Popovych I., Charkina O., Halian A., Danko D., Zaverukha O., Haronenko L., Kryzhanovskyi O., 2024) особистий внесок автора полягає у розкритті зв'язку між копінг-стратегіями поведінки молоді та психологічною безпекою в екстремальних ситуаціях. У статті (Bokhonkova Y., Kruglov K., Buhaiova N., Kryzhanovskyi O., 2024) особистий внесок автора полягає у розкритті значення студентського лідерства в протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій. У статті (Popovych I., Kryzhanovskyi O., Zavatskyi V., Tkachenko N., Hrytsuk O., Kolly-Shamne A., Danko D., 2025) особистий внесок автора полягає у визначенні значення саморегуляторних стилів поведінки в безпеці особистості та її протидії маніпуляціям. У статті (Popovych I., Danko D., Yakovleva S., Haronenko L., Shcherbyna O., Kryzhanovskyi O., Hoian I., 2025) особистий внесок автора полягає у розкритті значення самоконтролю молоді в її психологічній безпеці та протидії маніпуляціям. У статті (Дятченко Д.О., Крижановський О.М., Мірошникова Н.С., Заїка М.Р., 2021) особистий внесок автора полягає у розкритті специфіки поведінки особистості в умовах потенційної небезпеки в період суспільних трансформацій. У статті (Добровольська Н.А., Крижановський О.М., Колесніченко Є.С., Кітарєв Д.О., Тесленко Л.М., 2021) особистий внесок автора полягає у з'ясуванні значення антиципації особистості в її психологічній безпеці та здатності протидіяти маніпуляціям. У статті (Філей Ю.В., Назарова О.С., Крижановський О.М., 2023) особистий внесок автора полягає у розкритті важливості правового регулювання єдиного цифрового ринку Європейського Союзу для забезпечення безпеки особистості

та протидії маніпуляціям. У статті (Samotuha A., Lizut R., Kryzhanovskyi O., 2023) особистий внесок автора полягає у з'ясуванні впливу сучасних соціогенних викликів на безпеку особистості та процес протидії маніпуляціям. У статті (Крошка К.І., Завацька Н.Є., Крижановський О.М., 2023) особистий внесок автора полягає у розкритті значення ціннісно-сислової сфери особистості в її психологічній безпеці та протидії маніпуляціям. У статті (Фалько Н.М., Крижановський О.М., 2024) особистий внесок автора полягає у розкритті значення гармонізації життєвого простору особистості в її психологічній безпеці та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій. У статті (Крижановський О.М., Крижановський П.О., 2024) особистий внесок автора полягає у розкритті значення процесу запобігання кримінальним правопорушенням для протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій. У статті (Крижановський О.М., Крижановський П.О., 2025) особистий внесок автора полягає у розкритті ролі запобігання кримінальним правопорушенням для безпеки особистості в умовах суспільних трансформацій. У статті (Kryzhanovskyi O., Pokhvata M., 2025) особистий внесок автора полягає в розкритті ролі ціннісної самореалізації у забезпеченні безпеки особистості та протидії маніпуляціям в умовах суспільних трансформацій.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні положення дисертаційної роботи було представлено на науково-практичних конференціях, у проєктах, на семінарах, у програмах, стажуваннях, круглих столах різного рівня, зокрема міжнародних: III-IV науково-практичних конференціях «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (Дніпро, 2019-2020 рр.), науково-практичній конференції «Право і держава в період криз: ризики та можливості» (Київ, 2020 р.), VIII науково-практичній конференції, присвяченій пам'яті професора Ващенко Ірини Володимирівни «Сучасні проблеми гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри» (Сєверодонецьк, 2021 р.), VII науково-практичній конференції «Актуальні питання здоров'язбереження у координатах сучасних парадигм» (Сєверодонецьк, 2021 р.), IX науково-практичній конференції «Сучасні проблеми гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри» (Київ, 2023 р.), семінарах-тренінгах у межах Програми «Справедливість для всіх» Агентства США з міжнародного розвитку (USAID): «Формування резильєнтності (життєстійкості), як особистий ресурс в умовах війни» (Київ, 2023 р.), «Удосконалення комунікативних здібностей: технології розвитку soft skills» (Київ, 2023 р.), «Синергія інтелекту та тіла: науково-педагогічна компетентність» (Київ, 2024 р.), «Психологія професійного мислення: готовність до змін» (Київ, 2024 р.), «Соціально-правовий аналіз булінгу та мобінгу, як найпоширеніших явищ дискримінації в суспільстві» (Київ, 2024 р.); науково-практичній конференції «Актуальні питання підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони в умовах війни» (Кропивницький, 2024 р.), міждисциплінарній науково-практичній конференції «Педагогіка мистецтва для збереження і розвитку психічного і фізичного здоров'я та культурного зростання особистості впродовж життя» (Запоріжжя, 2024 р.), International internship «Fundraising and organization of project activities in educational establishments: European experience» (Krakow, Poland, 2024), International

Internship Program within the framework of the International Spring School «Inclusion, Social Responsibility and Entrepreneurship. Social Innovations for Community Development and Youth Engagement» (Genoa, Berlin, Kyiv, 2025), Project «Enhancing the Participation and Ensuring the Right to Education for Children with Intellectual Disability: Developing Capacities and Opportunities (EPERE)» (SI Baltic Sea Neighbourhood Programme, 2025), I науково-практичній конференції імені Володимира Репкіна «Психолого-педагогічні основи розвивального навчання: теорія, практика, перспективи» (м. Лубни, 2025 р.), програмі «Бізнес в цифровому середовищі» (Funded by the European Union) (Київ, 2025 р.), науково-практичній конференції «Психічне здоров'я та життєстійкість в умовах війни: інноваційні підходи та доказові інтервенції для України» (Івано-Франківськ, 2025 р.); з міжнародною участю: II науково-практичній конференції «Життєві виклики сучасного суспільства в умовах воєнного стану» (Київ, 2024 р.), інтернет-конференції «Актуальні питання гіпнозу та сучасної гіпнотерапії у корекції психоемоційних травм, ПТСР та інших психічних розладів» (Кропивницький, 2025 р.); всеукраїнських: III круглому столі «Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки: Індустрії 4.0» (Харків, 2023 р.), щорічному науковому круглому онлайн-столі «Наукова спадщина української психології: єдність минулого та теперішнього» (Київ, 2024 р.), стажуванні «Інноваційні технології викладання психологічних дисциплін у процесі дистанційного навчання» (Хмельницький, 2025 р.), I науково-практичній конференції «Актуальні питання відновлення ментального здоров'я у психологічному вимірі» (Київ, 2024 р.), науково-практичній конференції «Психологія особистості фахівця в умовах воєнного часу та поствоєнної реабілітації» (Львів, 2024 р.); регіональних: науково-практичному семінарі «Вплив рівня дозвілля та відпочинку молоді на зниження рівня злочинності» (Дніпро, 2019 р.), XI науково-практичній конференції «Людина і світ» (Запоріжжя, 2025 р.); доповідалися та обговорювалися на розширених засіданнях кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (2024-2025 рр.).

Зміст та результати дослідження висвітлено в 41 публікації автора, з яких: 1 одноосібна монографія, 21 стаття в наукометричних фахових виданнях із психології (з яких: 5 статей – у наукометричній базі Scopus, 2 статті – у наукометричній базі Web of Science Core Collection), 19 публікацій – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та інших виданнях.

Спеціалізована вчена рада рекомендує використовувати результати дослідження при підготовці курсів із методології досліджень проблем безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій, при укладанні підручників, навчальних посібників з методології досліджень в галузі соціальної психології та психології соціальної роботи, методичних рекомендацій.

Спеціалізована вчена рада вважає, що дисертаційна робота Крижановського Олексія Миколайовича «Соціально-психологічні засади безпеки особистості та протидії маніпуляціям в період суспільних трансформацій» є завершеною науковою працею, виконаною особисто дисертантом, що містить нові наукові положення і висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у розвиток соціальної психології.

Дисертація відповідає пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р., що дає підстави для присудження Крижановському Олексію Миколайовичу наукового ступеня доктора психологічних наук (доктора наук) зі спеціальності 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи».

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує Крижановському Олексію Миколайовичу науковий ступінь доктора психологічних наук за науковою спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи».

Головуюча на засіданні
спеціалізованої вченої ради з
присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 29.051.11

Юлія БОХОНКОВА

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 29.051.11

Галина ПОБОКІНА

«06» вересня 2025 р.